ԹԻՒ 578 Ը. ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ ԺԲ. 1876 ՅՈՒՆԻՍ 26 ՇԱԲԱԹ

ԽՆԴՐՈՅՆ ՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ստուգեցինք որ վերջին Ընդհ. ժողովին համար աջակողմեան խմբակը յատուկ հրաւիրագիր զրկեր է իր դրօշին հլու և կամակատար ծառայ դրաւող երեսփոխանաց, որ անպատճառ և առանց զանցառութեան ներկայ գտնուին վերջին նիւտին։

Ահաւասիկ հրաւիրագրին իմաստը, որչափ կրցինք քաղել բնագրին մէկ անդամ ընթերցումէն։

Տէր,

Յառաջդիմութեան միութեան անօրէն Դիւանս Ազգային ժողովոյ յառաջիկայ նիստին օրակարգին մէջ գտնուած «խնդրոյն փափկութիւնը» տեսնելով պարտ կը յամարի յատկապէս ծանուցանել մեր միութեան անդամներուն և խնդրել որ «անյապաղ և առանց զանցառութեան» բարեհաճին ներկայ գտնուիլ յառաջիկայ նիստին որոշեալ ժամուն, գիտնալով որ փոքր զանցառութիւն մը մեծ կորուստ է և միութեան նպատակին վնասակար հետևանքներ կունենայ։

Յուսալով որ դուք ալ Ձեր պարտաւորութիւնը ճանչնալով կը հնազանդիք անօրէն Դիւանիս որոշմանը, և որոշեալ ժամուն ներկայ կը գտնուիք։

Մնամ Ատենադպիր
Տնօրէն Դիւանի
Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

Կը ցաւինք որ բնագիրը ձեռք անցընել չը կրնալով, հաղիւ սոյն հրաւիրագրին իմաստը կրցանք հրատարակել, որ կրնայ աւելի կամ պակաս մասեր ունենալ, բայց իմաստը կ'երաշխաւորենք։

Այս հրաւիրագիրը կը ցուցնէ թէ ա-

. սկողմը ո՛րչափ մեծ կարևորութիւն տրուած է Կրօն. ժողովոյ ընտրութեանը, որ զայն «փափուկ խնդիր» կ՛անուանէ, և իր անդամներէն կոյր հնազանդութեան պարտաւորութիւն խնդրելով, իրենց հետևելու համար տպագրական ծախք ալ չը խնայեր, և յատուկ հրաւիրագիր ալ տպել կուտայ։

Զը կրցինք ստուգել թէ այս հրաւիրագրերն ալ Ս. Պատրիարքին պաշտօնական հրաւիրագրերուն հետ Պատրիարքարանի Եասագճինե՞րը ցրուած են թէ յատուկ ցրուիչ բռներ ու ծախք ընելով անոնց միջոցաւ ցրուած են։

Խնդիրն արդարև ոչ միայն փափուկ «էր» և «է» աջակողմին համար, այլ և կենսական։ Աջակողմին գլխաւոր նպատակը եկեղեցականաց ազդեցութիւնը կոտրել է. հետևաբար եթէ հնար է՝ ջնջել բոլորովին Կրօն. ժողովը. բայց ասի սահմանադրական խնդիր մ՛ըլլալով, պիտի պահեն վերաքընութեան խնդրոյն, ինչպէս որ արդէն «Բ. ամփոփումն» անունով առաջարկեալ ծրագիրը այդ ջնջման նախապատրաստական ամեն տարրներն ունի իր մէջ, որուն դէմ եկեղեցական երեսփոխանք միահամուռ բողոքած և «կախուկայած» են այդ ծրագիրը։ Բայց որովհետև այժմ ուղէին չուղէին սահմանադրութեան հետևելու պարտաւոր էին, ուստի Համագումար եկեղեցական ժողովին դոց ցանկին մէջէն ուզեցին զանոնք ընտրել որ լեզու ունին՝ բերան չունին, կամ թէ աջակողմին դաւերուն այնքան տեղեակ չըլլալով, անոնց նպատակին՝ որ է եկեղեցականաց ազդեցութիւնը կոտրելու քաղաքականութիւնը, աղէկ ու յարմար գործիք կրնային ըլլալ։ Այս նպատակաւ է որ Կրօն. ժողովոյ ընտրութիւնը փափուկ և կենսական խնդիր անուանած են, և այս նպատակաւ էր որ յատուկ հրաւիրագիրներ չտկելով իրենց կուսակիցները ժողովի հրաւիրել փութացեր էին։

Մենք տակաւին չենք կրնար հաւատալ որ քուէարկութեան մասնակցող և աջակողմին խմբակին պատրաստած ցանկը ընդունող երեսփոխանաց ամենքն ալ այդ ազդանուէ՛ր խմբակին կուրաբար հետևող և եկեղեցականաց դէմ զայրոյթ և նենդ կրող ըլլան. այլ աւելի Եկեղ. Համագ. ժողովին պատրաստած ցանկին վրայ դիտողութիւն ունենալնուն համար այդ ճամբան բռնել նախամեծար համարեցին. և այս մըտօք աջակողմին խմբակը յաջողեցաւ զանոնք շահիլ։ Բայց դարձեալ խաբուած են. ըստ որում եթէ Եկեղ. Համագումար ժողովը այն քանի մը եկեղեցականներն իրենց ցանկին մէջ ընդունած ըլլային, ան ատեն անտարակոյս անոնք և անոնց հետ այժմեան ընտրեալներէն մէկ քանին պիտի ընտրուէին Կրօն. ժողովոյ համար. և դարձեալ աջակողմեան նպատակին խելահաս և կեղծաւորութիւն չսիրող և ճշմարտութիւնը աներկիւղ խօսող և պաշտպանող եկեղեցականները դուրս պիտի մնային Կրօն. ժողովականութենէ։

Ուստի աւելի աղէկ եղաւ որ Եկեղ. Համագումար ժողովը այդ կասկածելի եկեղեցականները դուրս թողուց իր ցանկէն. երանի՛ թէ զիջում չընելով մէկ երկուքին ընտրութեանն ալ աչք չը գոցէր. և թող երեսփոխաններն ալ այդ ցանկին մէջէն ամենէն տկարներն ընտրէին Կրօն. ժողովականութեան, և այդ քանի մը կասկածելիներն ալ անոր մէջ չը գտնուէին։

Ինչ որ է. ասոնք փորձեր են, որ ապագային խրատ կրնան ըլլալ, և ըստ այ-

նըմ եկեղեցականք ալ իրենց պաշտօնին ու պարտուց կատարման կը փութան:

10-15 տարիէ 'ի վեր այս խնդիրը դաղտնիք մ'էր երկու կողման առաջակայից մէջ. և դաղտնի ծեծկուուք կըլլար, հիմայ հրապարակի վրայ ելաւ. նոր ղգացին եկեղեցական հարք և սթափեցան. զայս կըսպասէր տեսնել ձախակողմեան խմբակը. ասկէ ետքը երկիւղ չկայ. տարակոյս չկայ որ աջակողմեան խմբակին այս անդամի յաջողութիւնը իր վերջին ճգնաժամը յառաջ բերաւ. եկեղեցականները ազգին ազատ ու օտարէն անկախ պաշտօնեաներն են. եթէ ազգը կը սիրեն ու անոր շահերը կը պաշտպանեն, այլ և այլ շահերու և դաւերու դէմ կուրծք պիտի տան, և պիտի ցուցնեն աշխարհի թէ իրենք եկեղեցականք՝ Ազգին 400 տարուան հպատակութեան միջոցին մէջ՝ Ազգին ու եկեղեցւոյն ամբողջութեանը և պահպանութեանը աշխատած են. և թէ՝ նոյնը պիտի ընեն մինչև վերջը: Հայ ազգը իբրև հպատակ ազգ այս օգնութիւնը պիտի վայելէ իր եկեղեցականներէն որոնց շահը և կոչումն ալ այս վիճակն անխախտ պահել կը պահանջեն:

Ս.

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՍԽԱԼՆԵՐ

Լսեցինք որ Քաղ. ժողովը Ուսումնական խորհրդոյ համար եկեղեցական անդամ ընտրեր է. մինչդեռ Սահմանադրութիւնը կը պահանջէ որ լոկ աշխարհականներէ բաղկանայ այդ խորհուրդը:

Լսեցինք դարձեալ թէ խորհուրդները և հոգաբարձութիւններն ամբողջովին կը նորոգէ մինչդեռ Սահմանադրութիւնը կիսուակէս փոխել կը տրամադրէ. մանաւանդ այն խորհրդականք և հոգաբարձուք որ մէկ տարիէ ի՛վեր ընտրեալ են և պաշտօն կը վարէին, անոնք տարի մի ևս իրաւունք ունին իրենց պաշտօնը վարելու: Ուրիշ բան է երբ իրենք չուզեն վարել. մտածելով որ իրենց սկզբանը և կարծեացը հակառակ եղող անձանց մեծամասնութիւնը կազմեալ Քաղաքական ժողովի մը պաշտօնէութիւնը չընդունիլ աւելի պատշաճ և վայելուչ է: Քայց Քաղաքական ժողովն այս մասին արդարանալու միջոցներն իր ձեռքը կանխաւ պէտք է ունենալ:

Ուսումնական խորհրդոյ համար եկեղեցական անդամի ընտրութիւնը եթէ պիտոյք մ'ալ ըլլար, որ չէ, վասն զի Սահմանադրութիւնը լաւ գծած է եկեղեցական տեսչութեան իրաւունքը ազգային վարժարանաց մասին, եթէ պիտոյք մ'ալ ըլլար, պէտք էր կանխաւ Քաղ. ժողովն իբրև վերաքննելի կէտ բերէր Ազգային ժողովին. և անոր որոշումը առնելէն ետքը դործադրէր:

Վերջին նստին Քաղ. ժողովոյ դիւանը յայտարարեց յատենի Ազգային ժողովոյ թէ Սահմանադրութեան գծած շաւղէն դուրս պիտի չելլէ: Արդ այս նոր տնօրէնութիւններով Սահմանադրութեան հակառակ վարուած կ'ըլլայ. կը յուսանք որ այս սխալ քայլը կ'ուղղէ ինքնին, մանաւանդ Ս. նախագահը ուղղել կ'ուտայ իբրեւ ուխտեալ Սահմանադրութիւնը անթերի գործադրելու:

ՃԷՀԷՆՆԷՄՏԷՆ ԱԳ-ՍԱՐԱՅԱ ՄԷՔԹՈՒՊՈՒ ՄԱԽՍՈՒՍ

(Շարունակութիւն, տես թիւ 576)

Պուրայտ կէլտիզիմ սըրատա, պէօյլէ պիր ֆըրբլտագլը ճէմիյէթէ թէսա

իթտիմ տէ՝ հէմ էֆէնտիմէ պիր պէօյիւք խըզմէթ վէ հէմ տէ զամիրի պէնտէկեանէմի թէսքին իթմէք իչուն օրթալըզը խայլիճէ վէլվէլէյէ վէրտիմ տէ էօյլէ կէլտիմ։

Էֆէնտիմ թախմինի աճիզանէմ կիպի պազը տօլու սանտըգլար վէ քիւբլէր մէյտանէ չըգմըշ տէյի իշիթտիմ» տէմէմլէ,

Եա՝. էօյլէ՞ մի, աճայի՛պ . . . . չօ՞գ մու. բէ՛ք չօ՞գ մու. — Եա՛ պէն փարա իսթէրտիմ իսէ, փարայը ֆէլան եէրլէրէ կէօնտէրիյօրուզ տէր իտի. հէլէ շու մատտէ շէօյլէ տուրսուն։

Ի՛չ նէրէլէրտէ։ Աճապա Արնավուտուն հիսապը կիպի, ինտիրտիք զանն օլունուր իքէն իքի տահա՞ մը պինտիրտիք, մէճլիսլէր բէգ սըքըշըյօր մուշ հաֆթատա պիր իքիլիքլէր, կիւնտէ իքի իւչ օլույօրմուշ՝ տէյի՞լ մի» սիւալինտէ, «էֆէնտիմ, քէրամէթ պույուրույօրսունուզ» տիտիմ ամմա, բէք տէ զիյատէ մալիւմաթըմ օլմատըզը ճիհէթլէ, սիւալին իլէրուսինէ վարամատըմ։

Իմտի զաթը ռէվլէթլէրինէ ըէճա իտէրիմ քի՝ միւթէվէֆտի միւշարիլէյհին թէրէքէսինտէ զուհուր իթմիշ օլան քիւլլիյեէթլի մէպլազը հավատիսի նագտիյէ սահիհ իսէ՝ թարաֆը աճիզանէմէ պէեանէ հիմմէթ էյլէյէսինիզ քի՝ օնա կէօրէ պիր թէտպիր աիւշիւնիւլիեօր։

* * *

ԷԼ ԷԼ ԻԻՍԹԻՒՆԷ ՔԻՄԻՆ ԷԼԻ

Իշիտիլիշէ նազարէն չարշու իչինտէ պազը թիւքեանճըլար քահվէնին պիրինտէ թօփլանարագ, ճանլարընըն սըքընթըսընտան հէր կիւն պու օյունու օյնայարագ վագըթ կէչիրիր իմիշլէր, պիզտէ կէօրիւպ պու հալի, պու կիւնքիւ զազէթամըզա կէչիրմէյէ մինասիպ կէօրտիւք։

—Էլ էլ իւստիւնէ քիմի՞ն էլի։
—Գույումճու Սերգիսին . . . ։
—Պուլամատըն։
—Սահաթճը Նասիպին։
—Օտա տէյիլ . . ։
—Ճանֆէսճի Կոմիյին։
—Տէյիլ . . ։
—Մալիֆաթուրաճը Յակոբըն։
—Տէյիլ . . ։
—Գրաչար Ղուկասըն . . ։
—Օտա տէյիլ։
—Ալէվրաճը՝ Տիգրանըն։
—Տէյիլ։
—Ավօգաթ Գիրգորըն։
—Տէյիլ։
—Վարժապետ Սիմօնըն։
—Տէյիլ։
—Դերասան Մանուկուն։
—Տէյիլ։
—Վաճառական Անդրանիկին։
—Տէյիլ։
—Եազմաճը Խաչիյին։
—Տէյիլ։
—Թօհաֆճը Մարտիյին։
—Տէյիլ։
—Թափէճիեր Գարեգինին։
—Տէյիլ։
—Գապճը Մկրտիչին։
—Տէյիլ։
—Տէօքմէճի Վարդանըն։
—Տէյիլ։
—Զիլինկիր Արթինին։
—Տէյիլ։
—Մարանկօզ Ստեփանըն։

—Տէյիլ։
—Ֆէսճի Օննիկին։
—Տէյիլ։
—Զուխաճը Գարբրէլին։
—Տէյիլ։
—Թիւլպէնտճի Մինասը։
—Տէյիլ։
—Մէհանէճի Լուքասը։
—Հա՛ ափէրին ուստա Համբար հէլէ պուլսուն . . .։

ՈՒՑՏՈՒՐՄԱՍՈՒՕՆ

—Հէրսէք իւսուինտէ պիր հավատիրին վա՛ր մը։

—Խայրը, շիմտի Հէրսէք հավատիսի պաթթալ օլալը պէրի Սրբոյլալար ըլա Գարատաղլալար աեադա քալքմըշ տեյօրլար։

—Պունլարըն զորը՞ նէ աեադա քալքըյօրլար բահաթ օթուրտուդլարը եէրտէ։

—Նէ՞ պիլէյիմ, սէօյլէյօրլար քի տիպլէրինտէ չբզան չբգարմըշ օլտուդլարընտան օթուրամաեօրլար։

—Էյ պունլարա պիր չարէ պուլունմայօր մը։

—Զարէսիզ տէրա օլուրմու էֆէնտիմ, հիւքիւմէթը սէնիյէ սաղ օլսուն, պու հաֆթա օ թարաֆա պիր չոգ Կաբիւբ մաճունը ըլա Շասբօ մէհլէմի կէօնտերէրէք չիւրիւլէր օլսուն էրէյիճէ պու իլէթին էօնիւ ալընմըշ տերէճէլերէ կէմիշ տէյի տուսյուեօրուզ։

—Էօյլէ իսէ պակը չէյ տէյիլ պու տա կէչէր։

* * *

—Շու եէնի եաբրլան կաղինօ նէ կիւղէլ. ահապ քիմի՞ն տիր։

—Պասիրէթին։

—Սահի՞ մի։

—Նէ չաշըրըյօրսուն իւսա թարաֆըն տաքի եաբրլան պինա տա օնուն տուր։

—Ա.ճայիպ։

—Նիչին ահայիպ օլսուն սէնտէ սահաթ տա պիր իլավէ չըքար պաք պիր աեըն էչինտէ քաչ թիւքեան սահոպը օլուրսուն։

—Տէմէք իլավէ սայէսինտէ պու թիւքեանլարը եաբրյօր։

—Էվէտ եա նէ զանն էթտին։

—Էօյլէ իսէ եաբաղրտըքլարը թիւքեանլարըն իւսուինէ, Պասիրէթ իլավէսի եաղսըն։

* * *

Պէյղատէնին պիրի թիմարհանէնին պիրինտէ կէզտիի վաղրթ տիվանէնին պիրի քէնտի քէնտինէ «պէն չոգ աղրլըրյըմ, պէնի պուրատա նիչին աթթալար, պէն եիւղ սէնէտէն սոնրա նէ օլաճաղընը պէօյիւնտէն քէշֆ իտէպիլիրիմ» սէօյլէտիղինտէ պու դաթ տիվանէնին եանընա կիտէրէք սորբար.

—Եիւղ սէնէտէն սոնրա նէ օլաճաղսա պիլիրիմ տեյօրսան, չու իքի կիւն սոնղրա չէքիչէճէք չըմէնտրֆէր բիանքօսընին իլք չըդան նումէրօ հանկըսը իսէ պիր քեաղրտ իւսթիւնէ եաղըպ տա վիրսէնէ պաղայրմ։

—Բէքէյի վերէյիմ տէյէրէք (պիր քեաղրտ փարչասը իւղէրինէ պիր չէյ եաղար, քեաղրտը պիւքէր վէ եուտար)

—Հանիեա։

—Եարբն սապահ էրքէնճէ կէլ տէ իլք չըդան նոմէրօեը ալ։

* * *

Բենչչենպիհ կիւնիւ Հասուն էֆենտինին Սթանպօլա ավտէթ իթմէսինտէ Պէօյիւք տէրէ բիացասընտա շու աթիտէքի նութքը իրատ իթմիշ տիր։

ՀԱՍՈՒՆ ԷՖԷՆՏԻՆԻՆ ՔԱՐՈԶԸ

Իշթէ կէլտիմ սէվկիւլիւ էվլատլարըմ պէշ սենէտէն պէրու բայա բայ Բրօպականտատա սիզի իչին Ս. Լուսաւորիչքեարի ապաշխարանքլար չէքտիքտէն սօնրա Ս. բօլիթիքանըն ինայէթ վէ միւրվէթ իլէ հաւատացեալ էվլատլարըմա քավուշտում։

Էվվէթ, սիզտէ պէնիմ իչին բէք չօդ չիլէլէր չէքտիղինիզի իշիթտիմ։

Պէնիմ իչին տին ուղուրունա գանլար տէօքտիւղիւնիզին խապէրինի ալտըմ։]

Քիլիսէլէր էլլէրինիզտէն չըքտըզը հալտէ այլարճա վէ ելլարճա պատարագա նայիլ օլմամըշսընըզ. էվլատլարըմ, վէ պունուն իչին քի օնլարըն պղծեալ քիլիսէլէրինէ կիթմէմէք իշիւն պունու տա իշիթտիկիմտէ բէք մէմնուն օլտում։

Հերէտիկոս դարտաշլարընըզլա հիւսիյէթ իթմէտիկինիզի իշիթտիկիմտէ կիճէ վէ կիւնտիւզ սիզլէրտէ պէնիմ պէօյիւք պէօյիւք օրհնութիւնըմա նայիլ օլտունըզ։

Պազը քէրէ պարաշ կէօրիւշ սէսլէրինի իշիթտիկինիզտէ քըրք գօնաք կէրույէ դաչմանըզը իշիթտիկիմտէ շազ ու հէյրան օլտում էվլատլարըմ։

Վէլ հասըլ հէր նէ քի չէքտինիզ իսէ իքի դաթ պէտէլի օլարագ պիր թէմամ պէնտէն տուալարըմա վէ օրհնութիւնլարըմա նայիլ օլաճագսընըզ։

—Ամի՛ն . . . ։

—Ինշալլահ ազ վագըթ զարֆընտա էլիմիզտէն չըքան քիլիսէլէրի եինէ էլիմիզէ կէչիրէճէյիզ։

—Ամի՛ն . . . ։

—Ինշալլահ տէօքտիւղիւնիւզ աճը աճը կէօզ եաշլարընըզը Պուրսա իշի իբէք մէնտիլ իլէ սիլիպ տէ, մէեուսիյէթինիզ շազլըզա թահվիլ իտիլէճէք.

—Ամի՛ն.

—Ինշալլահ պունտան պէօյլէ սիզի վէ ֆամիլեանըզը վէ չօլուդ չօճուդ վէ դարտաշ վէ գըզդարընտաշլարընըզը խոստովանանք իտէճէք բաբազլարը վէ վարդապետլէրի եինէ պէն քէնտիմ կէօնտէրիպ, սիյահլանմըշ իւզիւնիւզի ֆէրահ պախշ իտէճէյիմ,

—Ամի՛ն . . . ։

—Ինշալլահ պէշ սենէտէն պէրու թալիմ ու թէրպիյէսիզ գալմըշ օլան էվլատլարընըզըն խօճա վէ միւտէրրիսլէրի եէնիտէն կէօնտէրիպ թախսիս իտէճէյիմ քի, պիլինմէսի լեազըմ օլան տէրէճէսինտէն զիատէ շէյ էօյրէնիպ տէ կէօզլէրի աչըլմասըն վէ ճէհէննէմ էվլատը օլմասընլար.

—Ամի՛ն . . .

—Ինշալլահ քաչ սենէտէն պէրու սիյահա պիւրիւնմիշ օլան դալպլէրինիզի պանա աչըպ տա, քօճալարընըզտան վէ քօրթէլէրինիզտէն կէօրմիւշ օլտուզունուզ թազեիգաթ ու վահշիլիքլէրինտէն ազ կիւն իչինտէ քուրթուլուպ խէլաս օլաճագսընըզ։

—Ամի՛ն։

—Ինշալլահ պունտան պէօյլէ սաչընըզա վէ եիւզիւնիւզէ թութունտուզունուզ ֆէնա վէ տինսիզ հադիդճիլէրտէն ալմըշ օլտուզունուզ պօյալարը, բուտրալարը, էքարլաթլարը վէ քօլա-քրէմլէրի թէրք իտուպտէ, տաբլ Բաբա հազրէթլէրինին քէն-

տի ազիզ տէսթի իլէ օրհնել իթտիղի եէնի բուտրալարը վէ պօյալարը դուլլանըրսընըզ ճէննէթտէ կէնիշ կէնիշ եէր սահիպի օլմանըզ իչին.

—Ամի՛ն . . .

—Ինշալլահ պէնիմ Իսթամպօլտան Բօմայա ֆիրարըմտան պէրու, քօճալարընըզտան վէ ամուրլարընըզտըն չէքիպ թութտուղունուզ վէ հըֆզ իյլէտիկինիզ աքճէլէրի կէթիրիպ պանա թէսլիմ իտէրսինիզ քի, պէն տախի հարիքզատէ օլունան օ սէֆիլ մայրապետանոցուն եէրինէ եէնիտէն մունթազամ պաշգա պիր մայրապետանոց ինշա իթտիրէյիմ զըզ վէ երքէք էվլատլարընըզըն ճանճա վէ թէնճէ թէրպիյէսի վէ թէրագըյաթը իչուն։

—Ամի՛ն։

—Ինշալլահ էլիմիզտէն զայպ իթտիղիմիզ չունճա քիլիսէ վէ մէքթէպլէրտէն մա՛ատա, տահա սայըր թէէսիստթլարա տա բէյտէր բէյ միւթէսարըֆ օլուպ, չէքտիղիմիզ չունճա մէշաքքաթլարըմըզըն սօնու կէլմիշ օլուր։

—Ամի՛ն։

—Ինշալլահ օ ճուրճինաճը Մամուլուն տա շիմտիյէ գատար իթտիքլէրինին աճըսը ֆիթիլ ֆիթիլ քէնտիսինտէն չըգարըպ տա, օ ճան աճըտըճը ըսըրզան կիպի տիշլէրինի տէ սէօքէրէք պիրէր պիրէր ճէպինիզէ, վէ եախօտ ճէպինիզ էկէր տէլինմիշ իսէ ֆիսթանլարընըզըն օմօնիէսինէ քօրսունուզ տա մասունք տէյի սագլարսընըզ, վագթինտէ պունլարըն եիւղիւնտէն չէքտիղինիզ իսկէնճէլէրին ինթիգամընը ալմըշ օլտուղունուզուն տա յիշատակը տէյի։

—Ամի՛ն։

—Ս. Յակոբ խասթախանէսինտէ պուտունան քեաֆֆէի հէրէտիկոսլարը տըշարը աթըպ պէ թէքրար պիզ թաշրնաճաղըզ։

—Ամի՛ն . . . ։

ԲԱՐԻԶ

ՊԱԹԱԳՀԱՆԷԼԷՐԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ՅՈՎՀ. ԷՖ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Գաղղիացի հռչակաւոր վիպասանին հետաքրքրական և դրաւիչ այս գործը, որոյ տաճկերէն թարգմանութիւնը մաս առ մաս Մէճմուայի մէջ հրատարակուելով կը շարունակուէր, այս անգամ աւարտած ըլլալով, ամբողջ գործը մաքուր և պատկերազարդ տպագրութեամբ միահատոր հրատարակուած է Փիրիշճեան տպարանէն։

Կը ծախուի Պօլսոյ Հայ գրավաճառաց քով, Բերա Աղաճամի թիւ 183, ծխավաճառ Կիւլլէրեան Ստեփան աղայի, Թագսիմ թիւ 59 ծխավաճառ Նիկողոս աղա Ցէտէեանի խանութներն։

Գին 5 արծաթ մէճիտ։

ՏՕՔԹԷՕՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել ամեն երեքշաբթի և շաբաթ ժամը 4—5 Սամաթիա Հայկական ընկերութեան գաղինօին դէմը Մ. Ճիվանին Դեղարանը, և ժամը 8—10 Սուլթան Ահմէտ Մ. Ժօրժ Ծաննեթիտիսի դեղարանը թիւ 128։

—o—

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ ԳՏՆՈՒԱԾ ՈՒ ՓԱՆԱՍԷ

կոչուած՝ ցաւի դեղը բոլորովին խառնելէ ետքերէ բաղադրուածը ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գործածուի ու բաղմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շատով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամէն տեսակ գոմի, Ստամոքսի, Մէջքի կամ Աղիքներու ցաւեր, ու նաև Թանչք, Փոլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէ խմելու են հետեւեալ կերպով։ Կէս դաւաթ ջուրի մէջ դեր ապուրի գրդալէն աւելի չաքար, վրան լեցուր անուշի գրդալ մը Փանասէ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ։ Կոկորդի հիւանդութենց և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի գրդա այն բաղադրութենէն խմէ։ Ճողացաւի (ռիւմաթիզմ) Ոտքի ցաւի, Ստամոքսի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու համար դուրսէն Փանասէ քսելով աղէկ մը շփելու է։ Ակռայի ցաւի համար քիչ մը բամպակ Փանասէի մէջ թաթխելով ցաւած ակռային վրայ դնելու է։

Ամէն տեսակ երրորդ ցաւի մը համար դուրսէն Փանասէ քսել հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոյն այրուած կամ ճզմուած տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատահածին պէս Փանասէն վրան աղէկ մը լեցնելու է։ Դանակով և. կտրուած վերքերը բժշկելու համար արիւնը չի սրբած շատով մը վերքը կապելու և կապին վրայէն Փանասէ լեցնելու է մինչեւ որ լաւ մը թրջի, Փանասէ նաև արեան շրջանը կարագացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը նորացնէ։

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօրէն դրել աւելորդ կը համարենք, գործածողները դայն միշտ կը գովեն, ուզողը երնայ անձամբ փորձել, գինն ալ ժան է։ Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան Վաճառատունը

որ 'ի Գալաթիա Կ. Գոլոյ

Շինողն է COURTIS ET BROWN
NEW-YORK

ԱՌՈՂՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ՐՆԱԼՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

Ամուսնացեալ առն և կնոջ բնական և բժշկական պատմութիւնը իր խիստ հետաքրքրական տեղեկութեամբը։

Նոր վարդապետութիւն մարդկային ծընունդեան.—ամլութիւն.—անկարողութիւն.—կաղմական անկատարելութիւնք — դանոնք բժշկելու միջոցք և պայմանք։

ՄԱՆԱՒՈՐ ԱՌՈՂՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՂԻ ԿԵՌՈՋ

ԵՒ

ՆՈՐԱԾԻՆ ՄԱՆԿԱՆ

Գործք Ս. Տըպէյ Գաղղիացի առաղջաբանին, Երկրորդ տպագրութիւն

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով, և Պահճէ-Գարու Սուճի Պոլոս աղայի խանութը, Հրոխանճի խանի ներքեւը թիւ 12 սահաթճի Նէքոթի աղային խանութը, Օրթագիւղ Նաւամատոյցին դրսէն թիւթիւնճիւ Մարտիրոս աղայի խանութը, և Պահճէ-Գարու Լիսատ էֆէնտի խան թիւ 13 Ն. Մ. Տնտեսեան տպարանը։ Գին մէկ արծաթ մէճիա։

Մամլոյ իւրաքանչիւր շրջանը 32 օրինակ է։

Խմբագրութեան տեղն է Գալաթիա, Զինճիրլի խան վերի յարկ թիւ 18։

Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշրջանը » » 30
Մէկ թիւը փարայ 50
Ծանուցման տողն է դահեկան 2

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
ՕՆՈՐԳ Զ ԱՅՎ ԱՅԵԱՆ.

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՄԱՄԼՈՅ

1876 ՅՈՒԼԻՍ 18 ԿԻՐԱԿԷ

ԳԻՆ 30 ՓԱՐԱՅ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ՇԱՌԺՈՒՄԸ

Ահա մեր ապատողական դրից պայմանաժամը լրացաւ։

Ռուսաբնակ Հայոց ընդդէմ Ռուսիոյ կառավարութեան շարժման լուրը սկսաւ իրականութեան կերպարանք առնել երէկ երիկուընէ 'ի վեր մեր զանազան ազգիւրներէ ստացած տեղեկութեամբք։

Այս մեծ խնդրոյն ծագման առիթ տուող պարագայներն հետեւեալ կերպիւ կը պատմուին Շուշէյի պատուաւոր ճանապարհորդի մը կողմանէ։

Վերջին տեղեկութիւնս Ռուսիոյ կառավարութեան կողմանէ տեղի ունեցած մի քանի աղդալոյս առաջարկութիւնք Վ. Եհ. Կաթողիկոսին կողմանէ բացարձակապէս մերժելով՝ այս պատճառաւ Ռուսիոյ կայսեր և Վ. Եհ. կաթողիկոսին մէջ կատարեալ ցրտութիւն մը գոյացեր է։

Այս ցրտութիւնը հետզհետէ ծանրակշիռ կերպարանք մ'առնելով. ասկից զբեթէ մէկ ամիս յառաջ յանկարծ հանրածանօթ մատնիչ եպիսկոպոս մը զիշերային էջմիածնայ դիւանէն խել մը կարեւոր թղթեր գաղտնի կը փախչի. այս փախուստեան հետեւեալ օրը անմիջապէս Վ. Եհ. Տփխիսի սրբոյ եպիսկոպոսներէն մին նենգութեամբ ձերբակալուելով կը բանտարկուի, ասկէ զատ մի քանի կասկածելի նշանաւոր անձինք ալ։

Այս բռնաբարական իրողութեան վրայ Վ. Եհ. Կաթուղիկոսը կայսեր խստիւ բողոք կը բառնայ. որ բնաւ լսելի չըլլալէ զատ, անմիջապէս Էջմիածնայ վանքն ալ պաշարման ու զինուորական հսկողութեան կ'ենթարկուի։

Երբ այս անակնկալ ու անլուր բռնութիւնք կը լսուին 'ի Կովկասեան դաւառս, բոլոր Հայ ժողովուրդը վեր 'ի վայր կը յուզի ընդդէմ Ռուսիոյ կառավարութեան, անընդհատ ձերբակալութիւնք կը շարունակուին. ժողովրդեան զայրոյթն ալ քան զեւս կը սաստկանայ, Ղարապաղու քաջամարտիկ Հայոց կողմանէ ապստամբութեան դրօշը կը պարզուի ընդդէմ Ռուսիոյ կառավարութեան ընդդիմանալու թեամբ երկու Զօրապետ եղբարց, նոյն իսկ Ղարապաղցի անուանի Լազարոֆ Յովհաննէս և Միքայէլ իշխանաց։

Այս շարժման լուրը Կովկասեան միւս դաւառներն ալ լսելով՝ Շուշիի, Մօղսօքի Նոր Սրմաւիրի և Պաքու ծովեզերեայ գաւառին բնակիչ բազմաթիւ հայեր միահամուռ և դունդագունդ կը դիմեն միանալ Ղարապաղցւոց հետ և որոց թիւը անմիջապէս 40 30,000ի հասնելով՝ հետզհետէ յաւելնալու վրայ է. նոյն իսկ առանց մէջ կը գտնուին եղեր նաև Կովկասի մահմէտական ժողովուրդներ ալ և Կովկասի փոխարքայ մեծ դուքսն ալ այն արդարացի շարժման ուժ կ'ուտայ եղեր անուղղակի կերպով։ (դիտելի է որ միայն Կովկասեան նահանգին մէջ մէկ միլիոն Հայ կայ)։

Ռուսիոյ կառավարութիւնը անմիջական միջոցներ ձեռք կ'առնու և բաւական ստուար զօրաբանակ մը կը ղրկէ բոլոր Կովկասեան ոստմանագլխոց վրայ։

Ապստամբական ու զինուորական շարժումներ կ'օգնին ամենուրեք 'ի Կովկասեան դաւառս և արդէն 30-40,000 հոգիէ բաղկացեալ Ռուս զօրաբանակը առաջին յարձակումի մ'ընելով, երկու կողմանէ ալ մեծ կորուստներ ըլլալէն ետքը՝ շարժումները կը դադրին և կառավարութեան մէկ նոր հրամանին վրայ Ռուս զօրաբանակը իր դիրքը պահպանողականի կը փոխէ։

Ճանապարհորդին պատմութիւնը ահա մինչև հոս կը հասնի։

Տփխիսէն Յուլիս 12 թուականաւ ղրկուած նամակի մը մէջ ալ յետագայ տողերը կարդացինք. «Բաղաքիս մէջ զինուորական շարժում կայ 'ի նպաստ Հայոց, կաթուղիկոսը հոս է, Էջմիածնաւ վանքը պաշարման վիճակի մէջ է»։

Ասկէց զատ Յուլիս 2էն 'ի վեր նամակագրութիւնը և հեռագրոյցքը քննութեան ենթարկուած են, Պօլսէն Ռուսատան նամակ ղրող աղդայինք պատասխան չեն ընդունիր՝, վերջապէս երկու կողմէն հաղորդակցութիւնը դժուարացած և բռնութեան տակ է,

Իբր ապացոյց ըսածնուս՝ երէկ իրիկուն նամակ մը տեսանք Յուլիս 2 թուով Ռուսատանցի նշանաւոր աղգայնէ մը գրուած, որուն մէջ սա տողերը կարդացինք «երկու շաբաթէ 'ի վեր ձեր «բաց» նամակները կ'ստանամք»։

Երէկ ստուգեցինք որ թղթատար չոգենաւուց երթեւեկութիւնն ալ ընդհատած է ահա այս ալ անհերքելի ապացոյց մը կրնայ համարուիլ թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը իւր բոլոր ճիգը կը թափէ, որպէս զի այս լուրը իւր սահմանէն դուրս չելնէ։

Արդ, Հայե՛ր, մինչդեռ իրաց վիճակն այս է, պէտք է որ անյապաղ ստիպողաբար պաշտօնական տեղեկութիւններ խնդրենք մեր եղբարց վրայ ուսկից որ անկ է, թէ այսօր ի՞նչ վիճակի մէջ են, որովհետեւ ալ անհնար է որ այսչափ տեղեկութեանց վրայ բան մը տեղի ունեցած չըլլայ. քանի որ այն ամենակալ կառավարութենէն ալ ամեն բան կ'սպասուի։

Հետեւաբար պէտք է որ Թուրքիոյ Հայը Ռուսաբնակ Հայոց այս ամենագովելի շարժումը քաջալերութեան ապաղակներով ոգեւորել և Հայ ազգութեան դոյութիւնը բընաջինջ ընել ուզող կառավարութեան մը բռնապետական լուծէն իր եղբայրները ազատելու համար օգնութեան ձեռք կարկառէ։

Այս է ամեն ճշմարիտ Հայու պարտքը և այս ըլլալու է մեր ամենուս փափաքը։